

tres raons es pot reivindicar com a cèltic. Els escrits i vacil·lacions que hi han trobat alguns, en aquest cas em semblen mal fundats; de passada notem que es tracta d'una arrel pan-indoeuropea, de sentits més amplis, però especialitzada pel cèltic en l'expressió de sons i brogits, i que apareix en formes i dates ja molt antigues en les llengües cèltiques insulars (cf. *IEW* 165), si bé no solament en aquestes s'ha aplicat a sorolls: cf. ll. *fragor*, esc. ant. *braka*, ags. *brach*, lit. *braškù*, han desviat també, més esporàdicament, el sentit general de 'rompre' cap al costat del so; i cf., a la inversa, cat. sept. *petar-se* 'rompre's en dos trossos'.

Tanmateix aquest biaix l'ha pres més generalment en cèltic que en les altres: irl. ant. *braigid* 'fa un pet', gaèlic *braigh-* 'cruiuir, crepitare', que parteixen d'una base *BRAG-*, i d'altra banda el bretó *breugi* és justament 'bramar com un ase': cert que aquest, com posa de relleu Pedersen (*Litteris* VII, 22), postula una forma originària *BRĀK-* amb sorda, però em sembla un escríptol excessiu negar per això que es tracti d'una arrel comuna a tot el cèltic, car aquesta lleu variant es retroba en dotzenes d'arrels indoeuropees; especialment en un radical verbal, on accions morfològiques entraven tan fàcilment en joc: no sols certes formes en -*k-* de tema de present, sinó sobretot l'acció analògica del participi o adjectiu verbal en -*to-*: *REG/REK-*, *REIG/REIK-*, *SUG/SUK-* i passim, *IEW*, 862, 863, 913; i no perdem de vista que les amplifícacions en -*m-* podien actuar de ressort en sentit oposat.²

Ara bé, la data paleocèltica i el caràcter indoeuropeu d'aquesta arrel es comproven per una formació abstracta tan típicament indoeuropea com el cèlt. comú **BRAG-MA-* o **BRAG-MO-* 'pet' (irl. mj. *braim*, ky. i còrn. *bram*, irl. mj. *t-air-brech* 'cruixidera'). No veig en realitat, doncs, res que s'oposi a postular que un verb **BRAGÈRE*, amb el mateix sentit que en bretó i en forma més igual a la goidèlica, fos heretat, pel llatí vulgar pirinenc i de tota la Gàl·lia, del cèltic antic continental. El cat. ant. i oc. ant. *braidar* s'identifiquen llavors com un freqüentatiu dels corrents i vius en el llatí de totes les edats i províncies, del tipus de *crepitare*, *venditare*, *meritare*, *cantare*, *tentare*, **VOLVITARE*, etc.

Passant ara als mots catalans i occitans en -*lar*, de la nostra arrel, hem estat bastants els qui hem pensat en la possibilitat d'un ll. vg. **BRAGULARE* (*REW* 1263; *FEW* I, 490-1; Brūch, *ZRPb.* LI, 505-6; i jo mateix el 1943, *LleuresC*, p. 351).³ Tals formacions ja no són corrents en llatí vulgar. Hi ha una raó aparent per postular-ne una ací, en el fr. *brailler*. Però això és molt suspecte, perquè es tracta d'un tipus estrictament limitat al Nord de França (si deixem de banda algun discutible paral·lel dialectal en parlars moderns del Nord d'Itàlia, *REW* 1263, formes en -*yar*, i alguna en -*giar*, potser més aviat provinent de **BRAGITARE* o d'un encreuament); ara bé, el fr. *brailler* 'bramar, badladrejar' és d'aparició força tardana en semblant llengua, vista la usual datació dels mots francesos, car no apareix fins al S. XIII⁴ i solament en el Nord.

Forts motius, doncs, per a sospitar que és producte

d'un encreuament purament francès amb sinònims com *railler* o *criailler*. En tot cas és clar que no podem refiar-nos-en per fundar-hi la realitat de l'audaç hipòtesi **BRAGULARE*,⁵ i menys encara les formes meridionals en -*olar* (no -*llar*). El més raonable em sembla que és admetre que també en català les formes en -*olar* i anàlogues resulten d'una contaminació del tipus celto-romànic **BRAGERE*, **BRAGITARE*, amb mots pròpiament llatins i romànics de sentit més o menys sinònim i en particular *ULULARE* 'udolar', *miolar* (per a la prolongació d'aquest en el cat. *udolar* i cast. *aul·lar*, veg. aquest article del *DCEC*); també hi contribuirien sinònims i para-sinònims com *EJULARE*, *MODULARI*, *JUBILARE*, i els tipus (més aviat italians però que pogueren tenir alguna circulació en llatí vulgar) **MUGULARE*, **RUGULARE*, *mugliare*, *muggiare*, *rugliare*. No falten, en efecte, formes meridionals que denoten contactes amb mots de la família de *RUGIRE*, i del nostre brogit, fr. *bruire*, *bruit*, en particular l'aran. *brülá* 'bruelar, mugir',⁶ gascó *bruglà* id., gall. ant. *bruyar* 'bramar el toro' («e ofú mugir as vacas e oíu bruyar os touros», *Cantigas de Sta. M.*, 325.56; *R.-Forsch.*, 1962, p. 38). Hi haurà, doncs, realment alguna formació relativament antiga corresponent al tipus, purament esquemàtic, **BRAGULARE*, però no com a mot del gallo-romànic primitiu ni veritablement datable del llatí vulgar, sinó d'aparició posterior. L'evolució fonètica d'aquest cap a la forma oscil·lant *bruular* ~ *bruèlar* del català ja no presenta dificultat, i de velles combinacions de les dues resulten en forma bastant evident la variant *bruauular* en les *Vides* i el *bruolar* > *bruvolar* de Lluç. Ja hem vist a l'article *BRAMAR* que tals combinacions de sinònims, com *bramular*, *bramugar*, són un fet repetit a cada pas en verbs d'aquest sentit.

DERIV.: *Braol* [«lo braol d'un incendi, dels núvols ous dessobre?», *Atl.* IV, vers que no és encara en la versió de 1867]. *Bruelador*, *bruèlament*, *brueleig*, i per a *bruel*, veg. supra.

¹ En Vayreda trobem també amb matís ben diferent el femení *brá(r)* (que ja he citat en *BRAO*) i que pot venir d'un encreuament amb altres elements, per part d'una forma verbal semblant a l'arcaic *braire*, de què parlarem suara. Més exs.: «anava a esclatar la canonada, i al ressonar la braor de l'espetic, un crit de 'Visca el rei!' atronà ensems l'espai», *Carlínada*, cap. 2, p. 37; no ens allunyem tant en el matís en «els segadors --- furgave per l'atapehida tofa, ab una *brabó* sorda, com d'una tocada de senglans farratjant-se en camp de melca», *Sang Nova* III, v, 190. — ² Això permet al mateix temps de reivindicar la celticitat del mot *BRACA* (veg. *BRAGA*), que només per aquest detall es posava en dubte; és veritat que ací el sentit és un altre (= germ. comú *BRÖK* 'calces', 'cul', tot pertanyent, però a la mateixa arrel indoeuropea). — ³ En l'*AlcM* es parteix del «llatí *RAGULARE*», sense indicar que no hi ha tal «llatí» ni que és una vaga suposició. Wartburg, com ja li critica M-Lübke, no s'està de tota mena de suposicions **BRAGULARE*,